สรุปรายงานสัมมนา *"หากไทยเป็น NIC : คนไทยจะได้อะไร"*

วันที่ 13–14 กุมภาพันธ์ 2532
จัดโดย คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ณ หอประชุมเล็กมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผ่องพักตร์ วิทยารุ่งเรืองศรี*

ในปัจจุบันมีการกล่าวถึงประเทศไทยทั้งในกลุ่มคนไทยและต่างประเทศว่า ประเทศไทยกำลังพัฒนาไปสู่ความเป็นประเทศอุตสาหกรรม ทั้งนี้ เพราะภาคอุตสาหกรรมได้ขยายตัวเพิ่มความสำคัญขึ้นเรื่อย ๆ และอย่างรวดเร็วในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะในด้านการผลิตและส่งออก ประกอบกับภาพรวมของระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยก็เจริญเติบโตในอัตราที่สูง ลักษณะการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจไทยทั้งในแง่ของการเติบโตอย่างรวดเร็วและเปลี่ยนแปลงบทบาทความสำคัญจากภาคเกษตรมาเป็นภาคอุตสาหกรรมดังกล่าว จึงเป็นสาเหตุให้มีการพูดถึงว่าประเทศไทยกำลังก้าวไปสู่การเป็นประเทศที่เรียกว่า *"ประเทศอุตสาหกรรมใหม่"* หรือที่เรียกกันในภาษาอังกฤษว่า *"Newly Industrialized Country"* เรียกย่อ ๆ ว่า *"NIC"* (อ่านว่า *"นิค"*)

มีคำถามที่สำคัญอยู่สามประการเกี่ยวกับการที่ประเทศไทยจะเป็น NIC คำถามแรกคือ ประเทศไทยเป็น NIC แล้วหรือยัง คำถามที่สองคือถ้าจะเป็น NIC ควรจะเป็นในรูปแบบใด และคำถามสุดท้ายคือคนไทยจะได้อะไรจากการเป็น NIC วัตถุประสงค์ของบทความนี้ คือการรายงานผลการสัมมนาเพื่อหาคำตอบสำหรับคำถามดังกล่าว

นิยามของคำว่า *"ประเทศอุตสาหกรรมใหม่ หรือ NIC"*

นิยามของ NIC นั้นบัญญัติขึ้นโดยนักเศรษฐศาสตร์ ดังนั้น ดัชนีที่ใช้เป็นตัววัดจึงเป็นปัจจัยทางเศรษฐกิจเป็นส่วนใหญ่ ดัชนีดังกล่าวที่สำคัญได้แก่ รายได้ต่อประชากร สัดส่วนของมูลค่า ผลผลิตจากภาคอุตสาหกรรมในมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ สัดส่วนของสินค้าออกอุตสาหกรรมในสินค้าออกทั้งหมด นอกจากนี้ อาจพิจารณาโดยดูจากปัจจัยด้านอื่น ๆ เช่น สวัสดิการของสังคม อัตราการอ่านออกเขียนได้ และความสามารถในการเรียนรู้และรับถ่ายทอดทางเทคโนโลยี เป็นต้น

บทความที่นำเสนอในที่สัมมนารวมทั้งการอภิปรายในที่ประชุมยึดนิยามของคำว่า NIC ที่บัญญัติขึ้นโดยนักเศรษฐศาสตร์ชื่อ Bela Balassa สาเหตุที่เลือกใช้วิธีการวัดว่าประเทศใดจะเรียกว่าเป็น NIC ตามที่ Balassa เสนอเพราะดัชนีทางเศรษฐกิจที่ใช้เป็นตัววัดนั้นง่ายต่อการหาค่าและง่ายต่อการเปรียบเทียบ ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ Balassa ใช้เป็นตัวชี้สภาวะของการเป็น NIC ได้แก่

(1) ระดับรายได้ประชาชาติต่อคน เกณฑ์ของประเทศ NIC รายได้ประชาชาติต่อคนต่อปี ต้องสูงกว่า $1,700 (ตามราคาในปี 2530) ซึ่งคิดเป็นเงินไทยเท่ากับ 42,500 บาท (คิดอัตราแลกเปลี่ยน 25 บาท = 1 ดอลลาร์สหรัฐ)

---

*ผ่องพักตร์ วิทยารุ่งเรืองศรี นักวิชาการศึกษา 5 งานบริการหนังสือและสิ่งพิมพ์ ฝ่ายบริการผู้อ่าน สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง

(2) **โครงสร้างการผลิตและโครงสร้างแรงงาน** เกณฑ์ของประเทศ NIC เมื่อรายได้ของประเทศสูงขึ้น สัดส่วนของผลผลิตและแรงงานในภาคเกษตรจะลดลงในขณะที่ผลผลิตและแรงงานในภาคอุตสาหกรรมจะสูงขึ้น

(3) **โครงสร้างสินค้าออก** สินค้าอุตสาหกรรมเป็นสินค้าออกหลักแทนสินค้าเกษตรกรรมขั้นปฐม (ผลผลิตทางเกษตรที่ยังไม่ได้แปรรูป)

ไทยเป็น NIC แล้วหรือยัง

การพิจารณาว่าประเทศไทยเป็น NIC แล้วหรือยัง ที่ประชุมได้ยึดหลักเกณฑ์ของ Balassa ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น พิจารณาดัชนีทางเศรษฐกิจทั้งสามตัวที่ใช้เป็นเครื่องชี้สภาวะของการเป็น NIC พบว่าประเทศไทยยังไม่ถึงขั้นที่จะเป็น NIC ทั้งนี้เพราะ รายได้ต่อคนต่อปีของประเทศไทยในปัจจุบันเป็นเพียง 23,750 บาท และถ้าจะให้มีรายได้ต่อคนเท่ากับเกณฑ์ที่จะเป็น NIC ต้องใช้เวลา 9 ปี โดยที่อัตราการเติบโตของรายได้ประชาชาติต่อคนต้องเพิ่มปีละ 6.7% พิจารณาสัดส่วนผลผลิตภาคอุตสาหกรรมพบว่า แม้สัดส่วนผลผลิตภาคอุตสาหกรรมจะสูงกว่าภาคเกษตรแต่ก็ไม่มาก และสัดส่วนของแรงงานไทยส่วนใหญ่ยังคงอยู่ในภาคเกษตร สำหรับโครงสร้างสินค้าออกของไทย แม้ว่าสัดส่วนที่เป็นสินค้าอุตสาหกรรมจะเพิ่มมากกว่าสินค้าเกษตรขั้นปฐมเมื่อประมาณ 2-3 ปีที่ผ่านมา แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าสินค้าออกของไทยยังมีลักษณะใช้แรงงานมาก การใช้ทุนและแรงงานมีฝีมือในอุตสาหกรรมยังอยู่ในระดับต่ำ

พิจารณาจากปัจจัยทางเศรษฐกิจทั้งสามข้างต้น จะเห็นได้ว่าประเทศไทยยังไม่ถึงขั้นจะเป็น NIC ได้ ทั้งนี้ ยังไม่ได้พิจารณาจากปัจจัยด้านอื่น ๆ เช่น สวัสดิการของสังคม อัตราการอ่านออกเขียนได้ เป็นต้น ซึ่งถ้ารวมเอาปัจจัยเหล่านี้เข้าร่วมพิจารณา ประเทศไทยจะยังคงห่างไกลจากการเป็น NIC มากขึ้น

ประเทศไทยควรจะเป็น NIC ในรูปแบบใด

แม้ผลสรุปในหัวข้อที่ผ่านมาว่าประเทศไทยในปัจจุบันยังมิอาจเรียกว่าเป็น NIC แต่อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยกำลังมุ่งไปสู่ความเป็น NIC ดังนั้น จึงมีการพิจารณาว่าถ้าไทยจะเป็น NIC ควรเป็นในรูปใด บทความของ ศาสตราจารย์ ดร. ยงยุทธ ยุทธวงศ์ (*"สมรรถภาพทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของไทยกับการเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่"*) ที่นำเสนอในที่สัมมนาได้แสดงความเห็นว่า ประเทศไทยมีลักษณะที่แตกต่างจากประเทศอุตสาหกรรมใหม่อื่น ๆ ในทวีปเอเชีย (อันได้แก่ เกาหลีใต้ ฮ่องกง ไต้หวัน และสิงคโปร์) คือมีฐานด้านการเกษตร และด้านบริการสูง รวมทั้งยังมีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ ปัญหาประชากรบรรเทาลง เพราะอัตราการเกิดลดลง พื้นฐานการศึกษาของคนไทยในปัจจุบันนับว่าดีพอสมควร ถึงแม้ว่าจะต่ำกว่าไต้หวันและเกาหลีใต้ ดังนั้น หากจะพิจารณาศักยภาพของการที่จะเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่แล้ว ประเทศไทยควรผสมผสานกันทั้งสามด้านคือ ด้านอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และบริการ มีข้อสังเกตว่าบทความนี้เสนอความเห็นเพิ่มจากข้อคิดเห็นทั่วไปที่เห็นว่าไทยควรจะเป็น NIC แบบผสมกันระหว่างภาคอุตสาหกรรมและภาคเกษตรกรรมหรือที่เรียกว่า "Newly Agro-Industrialized Country" เรียกย่อว่า *"NAIC"* การพัฒนาเฉพาะภาคอุตสาหกรรมเพียงอย่างเดียวจะก่อให้เกิดปัญหาหลายประการ ที่สำคัญคือปัญหาการว่างงาน ทั้งนี้ เพราะแม้ว่าภาคอุตสาหกรรมจะขยายตัวอย่างมาก แต่ไม่สามารถดูดซับแรงงานได้มาก เพราะเป็นอุตสาหกรรมที่เน้นการใช้เครื่องมือเครื่องจักรและเทคโนโลยี ดังนั้น ไทยจะต้องเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ที่ไม่ขึ้นกับภาคอุตสาหกรรมอย่างเดียว แต่ควรขึ้นกับภาคเกษตรและบริการที่มีการจ้างแรงงานสูง การที่คนส่วนใหญ่มีงานทำจะทำให้มีรายได้ซึ่งจะเพิ่มอำนาจซื้อและนำไปสู่การขยายตัวของการผลิต การจ้างงานและรายได้ต่อ ๆ ไป นอกจากนี้ ยังเป็นผลดีที่ช่วยสร้างตลาดภายในประเทศให้ขยายตัวรองรับการขยายตัวของภาคการผลิต

จุดเด่นของบทความนี้อีกประการหนึ่งคือการชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีต่อการพัฒนาประเทศไปสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ ทั้งนี้ เพราะจะช่วยลดต้นทุนการผลิต ทำให้ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพและได้มาตรฐาน สามารถแข่งขันกับสินค้าจากต่างประเทศได้ นอกจากนี้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยียังจะช่วยพัฒนาการเกษตรสมัยใหม่ เช่นการคัดเลือกพันธุ์ใหม่ ๆ ทำให้ประสิทธิภาพการผลิตสูงขึ้น และช่วยลดความเสี่ยงอันเนื่องมาจากความแปรปรวนของสภาพแวดล้อม สำหรับทางด้านภาคบริการ เทคโนโลยีจะช่วยเพิ่มสมรรถนะในการบริการและทำให้ระบบข่าวสารซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศดีขึ้น จากความสำคัญดังกล่าวรัฐบาลควรที่จะวางแนวทางการสร้างสมรรถภาพทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้ก้าวหน้าด้วยตัวเอง โดยที่รัฐบาลควรพัฒนาบุคลากรทางเทคโนโลยีของภาคเอกชน พัฒนาความสามารถด้านการดัดแปลงเทคโนโลยี ปรับปรุงส่งเสริมและควบคุมมาตรการด้านทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property Rights) เพื่อส่งเสริมนักวิทยาศาสตร์ไทยในการคิดค้นสิ่งประดิษฐ์และสนับสนุนช่างเทคนิค และช่างฝีมือ

คนไทยจะได้อะไรจากการที่ประเทศไทยจะเป็น NIC

การที่ประเทศไทยจะพัฒนาไปในทิศทางใดนั้น นโยบายของรัฐบาลเป็นส่วนกำหนดที่สำคัญ นโยบายของรัฐบาลและมาตรการต่าง ๆ ที่สนับสนุนจะมีผลทำให้มีการเคลื่อนย้ายทรัพยากรทั้งด้านเงินทุน ทรัพยากรมนุษย์ และทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ ไปสู่ส่วนที่รัฐบาลต้องการสนับสนุน เช่นเดียวกับที่รัฐบาลต้องการจะทำให้ประเทศเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ ก็ต้องมีมาตรการต่าง ๆ ที่จะสนับสนุนเป้าหมายดังกล่าว คำถามที่ว่าคนไทยจะได้อะไรจากการเป็น NIC จึงหมายความว่าคนไทยส่วนใหญ่จะได้ประโยชน์จากการเป็น NIC หรือไม่ การที่ประเทศไทยมุ่งหน้าไปสู่ความเป็น NIC แล้วผลประโยชน์ไปตกอยู่กับบางกลุ่มหรือบางภาคก็อาจกล่าวได้ว่าคนไทยไม่ได้อะไรจากการเป็น NIC คำกล่าวข้างต้นในทางเศรษฐศาสตร์เรียกว่าเป็นปัญหาเรื่องการกระจายรายได้ อันหมายความว่าถ้าคนไทยได้ประโยชน์จากการเป็น NIC แล้วรายได้ประชาชาติที่เกิดขึ้นควรกระจายไปสู่คนส่วนใหญ่ของประเทศ ไม่ควรกระจุกตัวอยู่กับคนบางกลุ่ม ที่ประชุมไม่ได้พิจารณาว่าประเทศไทยควรจะเป็น NIC ดีหรือไม่ แต่พิจารณาว่าไทยควรจะเป็น NIC รูปแบบใดจึงจะทำให้คนส่วนใหญ่ได้ประโยชน์ บทความต่าง ๆ ที่นำเสนอรวมทั้งที่สัมมนาเห็นว่า ประเทศไทยไม่ควรมุ่งเป็น NIC โดยการเน้นเฉพาะภาคอุตสาหกรรมอย่างประเทศที่เป็น NIC ในเอเชีย ทั้งนี้ เพราะผลประโยชน์ส่วนใหญ่จะไม่กระจายไปสู่คนทั้งประเทศ ประเทศไทยควรพัฒนาภาคเกษตรกรรมควบคู่ไปด้วย โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่มีพื้นฐานเป็นภาคเกษตร หรือที่เรียกว่า *"แนค"* (NAIC ซึ่งย่อมาจาก Newly Agro-Industrialized Country) การที่ที่สัมมนาเห็นว่าประเทศไทยควรเป็น *"แนค"* ดีกว่า *"นิค"* เพราะ การพัฒนาแบบ *"แนค"* จะมีผลต่อเนื่องตามมากกว่า กล่าวคือ ทำให้มีการใช้วัตถุดิบหรือพืชผลเกษตร ทำให้อุตสาหกรรมกระจายไปตามภูมิภาคต่าง ๆ และทำให้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมในชนบท ช่วยให้มีการสร้างงานในชนบทและเสริมสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรอันเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ สำหรับข้อสรุปเพิ่มเติมที่สำคัญอีกสองประการคือการพัฒนาในภาคอุตสาหกรรมนั้น รัฐบาลควรเน้นเรื่องอุตสาหกรรมที่ผลิตเพื่อส่งออกมากกว่าอุตสาหกรรมที่ผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า ทั้งนี้ เพราะอุตสาหกรรมประเภทแรกมีผลต่อการจ้างงานและการใช้วัตถุดิบภายในประเทศมากกว่าอุตสาหกรรมประเภทหลัง นอกจากนี้ ยังมีข้อเสนอแนะให้มีการพัฒนาด้านการบริการเพิ่มอีกส่วนหนึ่งด้วย

สำหรับผู้ที่สนใจในเนื้อหาหรือรายละเอียดต่าง ๆ จากการสัมมนา หาอ่านได้จากเอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการ ครั้งที่ 12 ประจำปีการศึกษา 2531 เรื่อง **หากไทยเป็น NIC: คนไทยจะได้อะไร** โดยคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์